

Het heiligenboek

Petrus Canisius. De communicator van het geloof Tom Zwaenepoel

Petrus Kanis wordt in 1521 geboren. Zijn vader is burgemeester van Nijmegen, vandaag in Nederland maar in die tijd nog deel van het Duitse Rijk. Op zijn vijfde verliest hij zijn moeder, op zijn drieëntwintigste zijn vader. Zijn rijke erfenis geeft hij integraal weg. Na zijn studies aan de Latijnse school in Nijmegen promoveert hij in de filosofie en de theologie aan de universiteit van Keulen en studeert hij korte tijd kerkelijk recht in Leuven. Dan treedt hij als eerste Nederlander in de pas opgerichte jezuïetenorde in. We schrijven 1543.

Kanis, intussen alom bekend onder zijn Latijnse naam, doceert op verschillende plaatsen in Duitsland en wordt priester (1546). Wegens zijn grote kennis van de filosofie en de theologie wordt hij pauselijk raadgever tijdens het concilie van Trente (1545-1600). In Rome maakt Ignatius hem persoonlijk wegwijs in de spiritualiteit van de jezuïeten en benoemt hem tot leider van de Contrareformatie in de Duitssprekende landen van Europa. Met het schrijven van verschillende catechismussen hoopt Petrus Canisius het katholieke geloof te verdedigen tegenover het protestantisme en de onwetendheid op geloofsgebied onder de katholieken te bestrijden. In 1582 sticht hij in het Zwit-

serse Freiburg een college, waar hij zijn laatste levensjaren doorbrengt. Hij overlijdt in 1597. Petrus Canisius ziet het als zijn hoofdtaak om zich in te zetten voor het behoud en de vernieuwing van het katholieke geloof. Tot driemaal toe weigert hij de bisschopszetel van Wenen. In 1555 stelt hij in Wenen een 'grote' catechismus samen voor de laatste jaren van het gymnasium en voor studenten, de *Summa doctrinae christianae*. Een jaar later volgt een 'kleine' catechismus met 59 vragen voor de niet-gestudeerde gelovigen en voor gebruik in het godsdienstonderricht van kinderen. In 1558 krijgen ook de Latijnse scholen hun versie met 122 vragen, de zogeheten 'middelste' catechismus. In de drie uitgaven wordt de katholieke geloofsleer behandeld in de vorm van korte vragen en bondige antwoorden. In zijn werk onderscheidt Petrus Canisius twee grote delen. Tot *wijsheid* behoort het geloof, de hoop, de liefde en de zeven sacramenten. Het tweede deel, *rechtvaardigheid*, behandelt het midden van het kwaad en de realisatie van het goede door de zaligsprekingen, evangelische raadgevingen, goede werken en deugden. In het slot heeft hij het over het laatste oordeel, de hemel, het vagevuur en de hel.

In de kerk wordt Petrus Canisius' eerste versie zo invloedrijk, dat *Canisius* de soortnaam wordt voor een katholieke catechismus. Tussen 1555 en 2005 beleefte het boek 1.115 verschillende herdrukken in 26 talen. Dit succes hangt samen met de methodiek om teksthoud en tekstomvang aan te passen aan verschillende doelgroepen: volwassenen, middelbare scholieren en studenten, kinderen en ongeletterden.

Tot de jaren 1960 vormt de catechismus voor vele katholieken de leidraad voor het geestelijke leven van alledag en geeft hij een waardevolle impuls voor de schoolcatechese. Nadien moet de leer methode, waarbij uitsluitend het verstand en het geheugen gebruikt worden, plaatsmaken voor 'communicatieve' methodes met hoofd, hart en handen. Voortaan worden geloofswaarheden teruggebracht naar het essentiële en met behulp van het inbeeldingsvermogen van kinderen weergegeven, zodat ze meer aansluiten bij de authentieke vragen en de leefwereld van kinderen. Zo worden jongeren meer subjecten van hun eigen religieuze leergeschiedenis. Het doel blijft de getuigenis en de weergave van het geloof, veranderd zijn slechts de wegen daar naartoe.

Vanuit een vreugdevol en fier besef van de rijkdom van zijn christelijke traditie 'presenteert' Petrus Canisius zijn geloof. Daarbij kiest hij voor de eigen identiteit van de katholieke Kerk, zonder zich af te zetten tegen protestanten. In tegenstelling tot veel theologen van zijn tijd distantiëert de 'contrareformator' zich bewust van polemië. Zijn catechese, preek en opvoeding hebben als doel de Kerk te hervormen en de geloofsscheiding te overwinnen.

Steevast wordt de 'communicator van het evangelie en het geloof' afgebeeld met kruisbeeld en catechismus. Zijn titel van 'tweede apostel van Duitsland' (sinds 1897) is voor protestantse christenen een oecumenische ergernis.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

Omroep

20 maart, 12 uur, Canvas. *Collegium Vocale zingt Lassus.* Onder leiding van Philippe Herreweghe brengt het Collegium Vocale, dat zijn veertigste verjaardag viert, de *Lagime di San Pietro* van Orlandus Lassus. *Sint-Petrus' tranen* is een monumentale cyclus van twintig geestelijke madrigalen op gedichten van de Italiaanse dichter Tansillo. Ze gaan over het berouw van de oude apostel Petrus, die terugdenkt aan het moment dat hij Jezus verloochende. Gevolgd door een muzikaal portret van het ensemble, met interviews met de dirigent en getuigenissen van koorleden en muzikanten.

21 maart, 23.45 uur, Canvas. *We Feed the World*, Oostenrijkse documentaire van Erwin Wagenhofer over de geglobaliseerde voedselindustrie en het verband tussen overproductie en overconsumptie in de rijke landen en ondervoeding en honger in de arme landen.

De vrome kudde

Het huwelijk Ingezonden door Frans Boogaerts

Tien bedenkingen bij de gehuwde staat:

1. Het huwelijk is een poging om een nachtuil om te toveren in een huisduif.
2. Tegenwoordig is een huwelijk soms al een succes als het koppel nog gelijktijdig de kerk verlaat.
3. En mama, gaan we volgend jaar met dezelfde papa naar zee?
4. Symmetrie in het huwelijk. Zijn ze van dezelfde mening, dan heeft hij gelijk. Verschillen ze van mening, dan heeft zij gelijk.
5. Mijn man en ik hebben tijdens ons huwelijk nog nooit ruzie gemaakt. Ik hoop dat het de tweede week ook zo blijft.
6. Als de man een beetje doof is en de vrouw een beetje blind, dan is de kans groot dat het huwelijk slaagt.
7. Het huwelijk is een eerbiedwaardige instelling. Maar wie wil er in godsnaam levenslang in een instelling zitten?
8. Mijn huwelijk is een samenwerkende vennootschap en ik ben de stille vennoot.
9. Je moet het zo bekijken: op je werk ben je een kleine garnaal, maar thuis ben je de tweede in bevel.
10. Het huwelijk is als een belegerde vesting. Zij die zich buiten bevinden, willen erin, en zij die erin zitten, willen eruit.

Waarom Ingezonden door Jef Segers

Waarom bevat Citroensap uit een flesje kunstmatige smaakstoffen en is het product voor de afwasmachine gemaakt met echte citroenen?

VLAAMSE PUZZELS
DEPUZZELAAR
Uitgeverij Jacques Gilliéron bvba
Antwerpen Telefoon (03)658.91.53 - 658.00.53

Zweedse kruiswoordpuzzel.
Méér van deze Zweedse puzzels vindt u in de volgende Vlaamse puzzeltijdschriften van 'De Puzzelaar' t.w. De Stad Stockholm en De Viking.
Bij uw dagbladhandelaar verkrijgbaar.

Oplossing van de puzzel van vorige week: KOOLRAAP

wereldbol	↓	vervoer	kleur	↓	woonboot	↓	zoogdier	anders genaamd roem	↓
zangstem			specerij	→		1			
			halsdoek						
regelmaat	→				grondsoort	→		7	
					rigide				
vis	→	2				jaartelling	→		
deel v.e. oog						en andere			
					golfterm	→	4		5
					boerderijdieren				familieid
gevangenbewaarder	steltvogel		tempo	→					ontkenning
			denkbeeld						
						echtgenoot	→		
						jongstleden			
boodschapper	→	6			maand	→		8	
vorstentitel					voegwoord				
					keur	→			
stut	→					3	filmlocatie	→	

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.